

โครงการคลินิกกฎหมายนเรศวรเพื่อสิทธิมนุษยชน

1. รหัสโครงการ : นบ.020

(ชื่อ) โครงการคลินิก

กฎหมายนเรศวรเพื่อสิทธิมนุษยชน

☐ โครงการตามยุทธศาสตร์ (Strategic project) ☐ โครงการตามพันธกิจ (Function Project)

2. ความสอดคล้องกับพันธกิจมหาวิทยาลัย

☐ การผลิตบัณฑิต ☐ การวิจัย ☐ การบริการวิชาการ
แก่สังคม

☐ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ☐ บริหารจัดการ

3. ความสอดคล้องกับแผนระดับต่างๆ

3.1 แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2566 – 2570
(ฉบับทบทวน พ.ศ. 2568 – 2570)

☐ ยุทธศาสตร์ที่ 5 องค์กรที่ยั่งยืน : Sustainable Organization
SO11 : ประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Organization)
KPI 11.2 ผลการจัดอันดับ THE Impact (SDGs)
CDS 11.2.1 รายงานผลการจัดอันดับด้านความยั่งยืน THE Impact
(SDGs) ตามฐานข้อมูลกองคุณภาพการศึกษา

3.2 แผนยุทธศาสตร์คณะนิติศาสตร์ พ.ศ. 2565 - 2569

☐ ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างความร่วมมือและให้บริการวิชาการแก่หน่วยงานภาครัฐ
เอกชน ชุมชนท้องถิ่นฯ
SO7 : สร้างเครือข่ายบริการวิชาการกับผู้ประกอบการในการให้ความรู้ด้านกฎหมายฯ
KPI 1. จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ร่วมดำเนินงานกับเครือข่ายบริการ
วิชาการในการให้ความรู้ด้านกฎหมาย
แก่ชุมชนและท้องถิ่น

4. ผู้รับผิดชอบ

4.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

4.2 ผู้กำกับดูแล ผศ.ดร.จักรี อุดลนิรัตน์ (รองคณบดีคณะ
นิติศาสตร์) โทร. 1727

4.3 ผู้รับผิดชอบ 1. นางวิภา อินทรสุข
โทร. 1738

2. นางอภิญญา ชุณหะทีพากร
โทร. 1737

5. หลักการและเหตุผล

สืบเนื่องจาก บริเวณที่ตั้งของมหาวิทยาลัยนเรศวรซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นเขตรอยต่อระหว่างภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางกลางตอนบนของประเทศไทย มีสี่แยกอินโดจีนซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางบกที่สามารถเชื่อมต่อไปยังหลายจังหวัดในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยรวมถึงเชื่อมต่อไปยังประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ จังหวัดพิษณุโลกยังเป็นบริเวณที่ตั้งของสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนหลายแห่ง หน่วยงานราชการที่สำคัญ และบริษัท ห้างร้าน โรงงานอุตสาหกรรมของภาคเอกชน รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของสินค้า การบริการ รวมถึง “การเคลื่อนย้ายของแรงงานคน” จากที่อื่นๆ ทั้งภายในประเทศไทยและจากต่างประเทศ เพื่อเข้ามาเป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม(รับจ้างในโรงงานต่างๆ) ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1.กลุ่มคนที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยนานแล้ว และ 2.กลุ่มคนที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยใหม่ โดยบุคคลทั้งสองกลุ่มอาจเป็นบุคคลสัญชาติไทยหรือคนต่างด้าว อาจอยู่ในสถานะ “ราษฎรไทย” ซึ่งได้รับการบันทึกในทะเบียนราษฎรไทย หรือ “ประชากรแฝง” ที่ยังไม่ได้รับการบันทึกในทะเบียนราษฎรก็ได้

พบว่าประชากรในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกประสบปัญหาสถานะบุคคล (legal status) ได้แก่ ปัญหาความไร้รัฐ, ไร้สัญชาติ, การได้รับบันทึกในหลายทะเบียนราษฎร, การมีสิทธิและใช้สิทธิในสัญชาติมากกว่าหนึ่งสัญชาติ ฯลฯ ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการเข้าถึงและการใช้สิทธิด้านต่างๆ ของบุคคล ทั้ง 1.สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สิทธิทางการศึกษา สิทธิทางสาธารณสุข สิทธิในการเคลื่อนไหว สิทธิในการก่อตั้งครอบครัว 2. สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ได้แก่ สิทธิเลือกตั้ง 3. สิทธิในคุณภาพชีวิตพื้นฐาน ได้แก่ สิทธิในการทำงาน สิทธิในการประกอบธุรกิจ สิทธิในการถือครองทรัพย์สิน และ4.สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมนอกศาลและกระบวนการยุติธรรมในศาลทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ เป็นต้น

ทั้งนี้ ผู้ประสบปัญหาสถานะบุคคลและสิทธิ ดังกล่าวมาข้างต้น ย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งโดยกฎหมายภายในของประเทศไทย โดยจารีตประเพณีระหว่างประเทศ รวมถึงพันธกรณีระหว่างประเทศที่ผูกพันรัฐไทย ทั้งพันธกรณีในระดับภูมิภาคภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งมองบุคคลกลุ่มดังกล่าวเป็นผู้ทรงสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองในสถานะ “พลเมืองอาเซียน” (ASEAN People) และพันธกรณีภายใต้กรอบของสหประชาชาติ (United Nation) ซึ่งมอง “บุคคลทุกคน” (Everyone) เป็นผู้ทรงสิทธิในสิทธิมนุษยชนโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ

ดังนั้น เพื่อให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายด้านสถานะบุคคลและสิทธิแก่ผู้มีปัญหาสถานะบุคคลในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก รวมถึงพื้นที่ในเขตภาคเหนือตอนล่างและพื้นที่อื่นๆ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงได้จัดทำ “โครงการคลินิกกฎหมายนเรศวรเพื่อสิทธิมนุษยชน” อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ความเป็นมาของโครงการ

โครงการคลินิกกฎหมายนเรศวรเพื่อสิทธิมนุษยชน เป็นการดำเนินกิจกรรมภายใต้คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ด้วยความมุ่งหมายที่จะเป็นกลไกหนึ่งของการศึกษาวิชากฎหมายที่อยู่บนพื้นฐานของปัญหา (problem-based learning) และการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้มีปัญหาสถานะบุคคลและสิทธิ อันนำไปสู่การพัฒนาห้องทดลองทางสังคม (Social Lab) หรือพื้นที่การเรียนรู้ที่บูรณาการงานวิชาการ งานบริการสังคม และการเรียนการสอนการวิจัยของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ในระยะเริ่มต้นของโครงการฯ เป็นการดำเนินกิจกรรมภายใต้ชื่อ **“กิจกรรมให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย”** โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสนับสนุนการจัดการปัญหาสถานะบุคคลให้แก่บุคคลไร้รัฐไร้สัญชาติซึ่งเข้ารับบริการในโรงพยาบาลอุ้มผาง จังหวัดตาก โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปี พ.ศ.2553¹, พ.ศ.2554² และในปี พ.ศ.2555 **“กิจกรรมให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย”** ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้เปลี่ยนชื่อเป็น **“โครงการคลินิกกฎหมายนเรศวรเพื่อสิทธิมนุษยชน”** และใช้ชื่อนี้ต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ลักษณะกิจกรรม :

กิจกรรมภายใต้โครงการ คลินิกกฎหมายนเรศวรเพื่อสิทธิมนุษยชน

1

2

1. กิจกรรมห้องเรียนสิทธิมนุษยชนเคลื่อนที่ เป็นกิจกรรมหลักของคลินิกกฎหมายนเรศวรเพื่อสิทธิมนุษยชน ซึ่งดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี คือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำนิสิตและคณาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรที่สนใจเรียนรู้สถานการณ์ปัญหาด้านสถานะบุคคลและสิทธิจากเจ้าของปัญหาโดยตรง อันจะนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนกฎหมาย นับตั้งแต่ปี 2553 จนถึงปัจจุบัน ทางโครงการฯ ได้จัดกิจกรรมห้องเรียนสิทธิมนุษยชนเคลื่อนที่รวมทั้งสิ้น 20 ครั้ง ดังนี้ กิจกรรมห้องเรียนสิทธิมนุษยชนเคลื่อนที่ครั้งที่ 1, ครั้งที่ 2, ครั้งที่ 3, ครั้งที่ 4, ครั้งที่ 5, ครั้งที่ 6 , ครั้งที่ 7, ครั้งที่ 8, ครั้งที่ 9 , ครั้งที่ 10 , ครั้งที่ 11 , ครั้งที่ 12 , ครั้งที่ 13 ครั้งที่ 14.1 ครั้งที่ 14.2 ครั้งที่ 15 ครั้งที่ 16 ครั้งที่ 17 ครั้งที่ 18 ครั้งที่ 19 ครั้งที่ 20 ครั้งที่ 21 และ ครั้งที่ 22 เพื่อสร้างความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ในการพัฒนาสิทธิในสถานะบุคคลของคนไร้ที่พึ่งในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งวังทอง รวมถึงติดตามผลการพัฒนาสถานะบุคคลของคนไร้รัฐไร้สัญชาติในอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

2. กิจกรรมอบรม/เผยแพร่ความรู้กฎหมายด้านสิทธิและสถานะบุคคล เป็นกิจกรรมทางวิชาการที่คลินิกกฎหมายนเรศวรฯ ได้เริ่มทำเมื่อปี 2553 ร่วมกับโรงพยาบาลอุ้มผาง จังหวัดตาก โดยจัดกิจกรรมอบรมความรู้ในการจำแนกกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะบุคคล, การรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อประกอบการพัฒนาสิทธิในสถานะบุคคล, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาสถานะบุคคล

3. กิจกรรมคลินิกกฎหมายสิทธิมนุษยชนเคลื่อนที่ เป็นกิจกรรมบริการวิชาการเพื่อสังคมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คำปรึกษาปัญหากฎหมายด้านสถานะบุคคลและสิทธิให้แก่บุคคลที่ประสบปัญหาสถานะบุคคล อาทิ บุคคลไร้รัฐไร้สัญชาติในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง คนไร้รากเหง้า บุคคลไร้ที่พึ่งในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง นิสิตไร้สัญชาติในมหาวิทยาลัยนเรศวร รวมถึงบุคคลทั่วไปที่ได้รับความเดือดร้อน หรือร้องขอความช่วยเหลือเข้ามายังคลินิกกฎหมายนเรศวร ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมาข้างต้นได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2553 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

4. กิจกรรมพิษณุโลกศึกษา โครงการคลินิกกฎหมายนเรศวร ได้เริ่มจัดนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระดมสมองในการจัดการปัญหาด้านสถานะบุคคลและสิทธิในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก แนวคิดในกิจกรรมนี้สืบเนื่องมาจากกิจกรรมห้องเรียน

สิทธิมนุษยชนเคลื่อนที่ครั้งที่ 10, 11 และ 13 ซึ่งทางโครงการฯ พบว่าจังหวัดพิษณุโลกมีบุคคลไร้ที่พึ่งซึ่งอยู่ในความดูแลของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งวังทอง และบุคคลที่อยู่นอกสถานคุ้มครอง ซึ่งประสบปัญหาสถานะบุคคลและไม่สามารถเข้าถึงสิทธิมนุษยชนได้ ทางโครงการฯ จึงได้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมพิษณุโลกศึกษาเพื่อผลักดันให้เกิดการจัดการปัญหาดังกล่าว จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งองค์กรภาคีเครือข่ายภาควิชาการ ได้แก่ โครงการบางกอกคลินิก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (โดย รศ. ดร.พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชากฎหมายระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ภาคีเครือข่ายภาคราชการ ได้แก่ อำเภอวังทอง อำเภอชาติตระการ อำเภอนครไทย สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งวังทอง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

5. กิจกรรมการศึกษาวิจัยทางกฎหมาย โครงการคลินิกกฎหมายนเรศวร ได้เริ่มโครงการศึกษาวิจัยเพื่อถอดบทเรียนต้นแบบการขจัดปัญหาความไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร ร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งวังทอง และอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยโครงการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อถอดบทเรียนต้นแบบในการขจัดปัญหาความไร้สถานะทางทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลไร้ที่พึ่งในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก 2 กลุ่ม คือ (1) บุคคลซึ่งอยู่นอกสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และ (2) บุคคลที่อยู่ในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยคาดหวังว่าโครงการศึกษาวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลไร้ที่พึ่งซึ่งอยู่ในความดูแลของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งทั้ง 11 แห่ง และศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง 77 แห่ง ทั่วประเทศไทย

6. กิจกรรมเสวนาทางกฎหมาย โครงการคลินิกกฎหมายนเรศวรฯ ร่วมกับโครงการบางกอกคลินิกฯ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดกิจกรรม **“โครงการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทบทวนและพัฒนาองค์ความรู้ ในการจัดการปัญหาคนไร้รากเหง้าในจังหวัดพิษณุโลก”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพิษณุโลกศึกษา โดยมี 2 กิจกรรมย่อย คือ 1. การเสวนาทางวิชาการเรื่องการจัดการปัญหาคนไร้รากเหง้าในจังหวัดพิษณุโลก 2. การบรรยายความรู้เรื่องการจัดการปัญหาความไร้รากเหง้าในทางปฏิบัติในประเทศไทย โดย นายวินัส สีสุข ผู้อำนวยการสำนักบริการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยการเสวนานี้มุ่งแสวงหาแนวทางในการจัดการปัญหาคนไร้รากเหง้าในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

6. วัตถุประสงค์

6.1 เพื่อสร้างห้องทดลองทางสังคม (social lab) หรือพื้นที่การเรียนรู้สำหรับอาจารย์และนิสิตคณะนิติศาสตร์ ซึ่ง สามารถบูรณาการงานบริการสังคมเข้า

กับการจัดการเรียนการสอน และนำไปสู่การพัฒนาเป็นงานวิชาการ เช่น บทความทางวิชาการ รวมถึงพัฒนาเป็นงานวิจัยทางกฎหมายเพื่อแก้ปัญหาให้สังคมต่อไป

6.2 เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนวิชากฎหมายของคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้จากปัญหาจริง (problem-based learning) ได้แก่ วิชากฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล วิชากฎหมายสิทธิมนุษยชน วิชาวิจัยทางกฎหมาย เป็นต้น

6.3 เพื่อดำเนินงานบริการสังคมในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ประสบปัญหาสถานะบุคคลและสิทธิโดยมุ่งเน้นผู้ที่อาศัยในจังหวัดพิษณุโลก รวมถึง 8 จังหวัดภาคเหนือตอนล่างซึ่งเป็นเขตให้บริการของมหาวิทยาลัยนเรศวร

6.4 เพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการปัญหาสถานะบุคคลและสิทธิ รวมถึงเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางวิชาการ ให้แก่เจ้าของปัญหา ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน รวมทั้งหน่วยงานวิชาชีพของเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการจัดการปัญหาที่มีประสิทธิภาพอันนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน

7. เป้าหมายของโครงการ

7.1 เป้าหมายการดำเนินงาน

ลำดับ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เชิงผลลัพธ์ (Outcome)	เกณฑ์ ประกัน คุณภาพ
1	กิจกรรมคลินิกกฎหมายสิทธิมนุษยชนเคลื่อนที่	เพื่อดำเนินงานบริการสังคมในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ประสบปัญหาสถานะบุคคลและสิทธิโดยมุ่งเน้นผู้ที่อาศัยในจังหวัดพิษณุโลกและภาค	คุณภาพ 1. ความพึงพอใจของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับดี 2. รายงาน SDGs เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำในการบริการวิชาการแก่สังคม (มน.SO11 : KPIs.11.2)	สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการปัญหาสถานะบุคคลเพื่อการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	เกณฑ์ EdPEX หมวดที่ 1

		เหนือตอน ล่าง			
--	--	------------------	--	--	--

7.2 กลุ่มเป้าหมาย

เป้าหมาย	หน่วยนับ	จำนวน
จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น	คน	45
1. นิสิต	คน	20
2. บุคลากรสายวิชาการ	คน	3
3. บุคลากรสายสนับสนุน	คน	2
4. ประชาชน/สังคม	คน	20

7.3 กิจกรรม/เนื้อหาที่/แผนการใช้จ่ายงบประมาณที่จะดำเนินการ

กิจกรรม	งบประ มาณ (บาท)	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570											
		ไตรมาส 1			ไตรมาส 2			ไตรมาส 3			ไตรมาส 4		
		ด. ค.	พ .ย	ธ. ค.	ม. ค	ก. พ	มี. ค	เม .ย	พ .ค	มิ. ย.	ก. ค.	ส. ค.	ก. ย.
ชั้นวางแผนงาน (P) 1. ขออนุมัติจัดโครงการ 2. ประชุมวางแผน กิจกรรม					→	→							
ชั้นดำเนินการ (D) 1. ติดต่อประสานงาน 2. ประชาสัมพันธ์การจัด กิจกรรม 3. ประมาณการค่าใช้จ่าย ในการจัดกิจกรรม แต่ละครั้ง	50,000					→	→	→					
ชั้นสรุปและประเมินผล (C) สรุปค่าใช้จ่าย							→	→	→				

10.1 เกิดพื้นที่การเรียนรู้ของอาจารย์และนิสิตผ่านห้องทดลองทางสังคม (social lab) ซึ่งก่อให้เกิดการบูรณาการงานบริการสังคมเข้ากับงานวิชาการ และการจัดการเรียนการสอนรวมถึงการวิจัย

10.2 เกิดการจัดการเรียนการสอนวิชากฎหมายบนพื้นฐานของการเรียนรู้จากปัญหาจริง (problem-based learning) ที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 20

10.3 เกิดงานบริการทางวิชาการเพื่อสังคมในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ประสบปัญหาสถานะบุคคลและสิทธิในจังหวัดพิษณุโลก และ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนล่างซึ่งเป็นเขตให้บริการของมหาวิทยาลัยนเรศวร

10.4 เกิดเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการปัญหาสถานะบุคคลและสิทธิ รวมถึงเสริมสร้างความรู้ความเข้มแข็งทางวิชาการ ให้แก่ เจ้าของปัญหา ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน รวมทั้งหน่วยงานวิชาชีพของเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการจัดการปัญหาที่มีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน